

Naši dopisi.

Iz Gorice 2. marcija (Izv. dop.) Volitve v trgovin-sko-obrtno zbornico so tudi pri nas na dnevnem redu. Na kmetih in v občeh zunaj Gorice so se vršile 25. februarja, v Gorici so bile za trgovce 28. februarja, za obrtnike bodo pa jutre. Politično društvo „Unione“ je postavilo svoje kandidate; med nje je uvrstilo par Slovencev za vse slovensko prebivalstvo, toliko toraj, da bi se ne reklo, da nas je preziralo; enako je moralo deti na vrsto zastopnike Ritterjeve hiše in še par takih, katerih ni moglo zbrisati. Na vsa druga mesta je delo pa hude lahone in je menilo, da bo šlo tako vse gladko. Ali hiša Ritterjeva ne potrebuje pomoči lahonskega društva in je ona napravila svojo listo, sosebno tudi zaradi tega, ker se je potegnila za starega uda te zbornice, želeč, da bi ne propadel. „Unione“ uvidevši, da je v nevarnosti, takoj poprosi pomoči, in tako se je zgodilo, da so se Lahi in Nemci združili proti tretjemu, in ta tretji — so Slovenci. Da bi toliko laže glasove združili, so s plakati po mestnih zidovih raztresli laž, češ, da slovensko društvo „Sloga“ bi bilo postavilo svoje kandidate s popolnim in demonstrativnim preziranjem Gorice in goriške nižine. V resnici pa je „Sloga“ popolnem nedolžna, ker ona kot taka se ni vdeležila teh volitev; resnica je samo, da se je bil od strani Slovencev sestavil nalašč za te volitve poseben odbor, in ta je storil, kolikor mu je glava njegova dovolila. O izidu se še nič ne vé, in za Slovence ne pričakujemo ugodnih vspehov, ker se je ta del naše politike zamarjal prejšnja leta, pa tudi letos je bilo vse bolj površno, nego zaresno in premišljeno delovanje.

Goriško mesto bo zidalo vojašnico, kakor je bilo pogodbeno prisiljeno, in je za to odmerjenih 160.000 gl. Videlo se je pri dotični obravnavi v mestnem starešinstvu, da je neka gospoda jako nerada morala glasovati v tej zadevi, in bi bila stvar rada zavlekla do sv. Nikoli — pa vselej ne gre. Tu pa tam premaga v teh krogih vendar še — volja viših! Nameravali so ustanoviti v Gorici „ljudsko“ ali prav za prav narodnolaško banko; veselili so se je zlasti judovski krogi, ki imajo premalo prilike, da bi naložili svoj denar na velike obresti. Pa naklep — naperjen tudi proti Slovincem — je spodletel, in je bila ta banka mrtva pred porodom. — Cesar se lahonska stranka boji, naznanja v novejši dobi v tetki „Grazer Tagespost“ in ponatiskuje te novice potem v primorskih italijanskih listih. Po tej poti so te dni razodeli bojazen, da bi ne zgubili priljubljenega jim barona Depretisa, in da bi prišel na njegovo mesto baron Winkler. Poslednjemu šteje „Corriere“ od 28. februarja stare grehe, na pr. od l. 1866., ko je pobijal v deželnem zboru goriškem letos ponovljeno namero, da bi se za Italijane ustanovila italijanska akademija v avstrijskem Primorju ali v Dalmaciji ali pa na Tridentinskem. Vidi se tudi iz tega, komu je sedanja primorska vlada v največi zaščit.

Italijančijo nas v Gorici naglo in sicer pri korenini. Uže zopet hočejo italijanske otroške vrte pomnožiti za nova dva, in sicer v predmestjih, kjer kmetje niso še pozabili do čela slovenskega jezika, in kamor se tudi sedaj ubožniši Slovenci najrajši naseljujejo.

Iz Postojne 2. marcija. (Izv. dopis.) Želja goreča se nam je izpolnila, da je prišel v nedeljo 1. t. m. potovalni učitelj, c. k. kmetijske družbe tajnik g. Gustav Pirc, k nam predavat. Takoj po večernicah ob 4. uri zbralo se je mnogo naših kmetovalcev (blizo 100) v prostorni sobani dekliške šole. Tem pridružilo se je naše razumništvo; med njim smo opazili p. n. gospode: glavarja Globočnika, dekana Hofstetterja, nadžupana M.

Vičiča, c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Thumo z učiteljskim objemom ter odličnih tržanov lepo število. Zastopane so bile: Hrenovice, Slavina ter oddaljena Bistrica.

Prečastni gospod dekan, predstojnik c. kr. podružnici, predstavil je prisotnim c. k. deželnega potovalnega učitelja ter ga naprosil v primernem nagovoru, da blagovoljno pouči naše kmete v kmetijstvu sploh, posebej o živinoreji in mlekarstvu — oziraje se na okraj postojnski.

Gospod Pirc zadostil je svoji nalogi in prošnji častno — pohvalno. Kratko o kmetijstvu na Pivki spregovorivši oziral se je v svojem 1 $\frac{1}{4}$ uro trajajočem govoru bolj na živinorejo in mlekarstvo, da vstreže našim razmeram. Prosil je kmete, naj ne prodajajo sena v Trst, naj redé več živine, naj zboljšajo senožete, pašnike s tem, da jih snažijo, gnojé itd. Priporočal jim je, da naj zboljšajo pleme govedi ter opisoval lastnosti dobrega bika, kakor tudi poučeval, kako ravnati s kravami in teleti. Na srce jim je pokladal, da naj skrbé za hleve zdrave, čiste in zračne ter da naj snažijo čestokrat žival, če možno vsak dan; kar velja o konji, to velja o govedi. Učil je prisotne, da naj umno ravnajo z mlekom, da naj ga ne prodajajo po nizki ceni doma, ker lahko v Trstu še toliko skupijo za-nj. Priporočal je mlekarske zadruga, in če Bog dá, ne zaman.

Govor poslušal je vsak z največjo pazljivostjo — niti za trenutek je ni motil nihče. Kmetovalci se ne prestando zrl v izbornega govornika, ki je predaval jasno, umevno, logično, z pravilnim povdarkom. Povedal je mnogo in da prav sodimo, ne brez vspeha zaželjenega. Srčno želimo, da bi nas gospod tajnik v kratkem oveselil v drugo, za našega kmeta prepotrebno predavanjem. Radostno pozdravljamo poročilo njegovo, da bode poleti pri nas razstava in prodaja vzgledne govedi.

Kakor čujemo, niso naši nasprotniki sè svojimi protesti ničesar dosegli. Znano je, da volitev v občinski zastop je bila potrjena uže pred mesecem dni, a sedaj je i volitev v gospodarski odsek, kateremu je načelnik gospod Alojzij Kraigher. I temu ni se čuditi, vsaj uže starim Rimljanom geslo je bilo: „Fiat justitia, pereat mundus“!

Prem 26. febr. (Za vrborejo.) V „Oglasniku“ k 7. listu letošnjih „Novic“ iz dné 18. t. m. nahaja se med drugimi tudi „oznanilo“ slavnega oskrbnštva mokriške grajščine pri Jesenicah ob Savi. V tem „oznanilu“ ali oglasu se pod 3. točko med drugim jako zanimivo čita, da je tam kvintal (100 kilogramov) obeljenih, za pletenje pripravljenih vrbovih šibic po 14 gold. na prodaj. „Štirnajst goldinarjev za sto kilogramov vrbovih šibic prejeti“, ali ni to lepa reč? Še 100 kilogramov fižola se domá ne dá z lepo za 14 gold. prodati; tega je treba pa vsako leto saditi, mu zemljo gnojiti, ga pleti, a še dostikrat ga ali pozni pomladanski mraz pokonča, ali ga pa tudi polžki požró. Škoduje mu pa tudi suša rada, da le pičlega pridelka daje in trud kaj slabo plačuje. Vse ložeje in tudi gotoveje dalo bi se pa sosebno po onih krajih, kateri so vrboreji ugodni, lepih svot denarja stalno pridobivati. Koliko je le po celi trnovsko-vremski in vipavski dolini, na zgornji Pivki (okolo Dilc, Hrenovic in Postojne) in okolo Planine mokrotnega zemljišča, katero se sedaj lastnikom le prav slabo rentuje, a je za vrborejo kot nalašč ustvarjeno. Koliko za vrborejo ugodnih prostorov nahaja se v teh krajih po jarkih, ob potokih in ob vodah, vé le ta, kdor se za koristno stvar sam interesira. Le škoda, da tak svet ubogemu ljudstvu še sedaj onega dobička ne doná, kakoršnega bi se od njega v resnici prejemat moglo. — Resnično je pa tudi, da „brez truda ni kruha“, in „le Bog sam je svet iz nič ustvaril.“ Tudi tu je

taka, da sosebno mokrotna zemlja lastniku sama ob sebi čudežev delala ne bode, a tudi delati ne more.

Malo ljubezni za stvar, malo zavesti in pa tudi malo truda je povsod in v vsakem obziru potreba, ako se hoče napredovati, si tužni denarstveni stan polagoma tudi v resnici zboljšati in si izdatnejših gmotnih dohodkov stalno zagotoviti. Gotov pripomoček v dosego tega po imenovanih krajih bila bi poleg umne živinoreje in naprednega sadjarstva tudi „umna vrboreja“. Ta se lahko brez vse zamude drugih del opravlja; stane pa tudi ne — Bog vé kakega mučnega truda.

Da se za odločeni nasad zemlja v jeseni (pred zimo) prekoplje, da se potem pomladi vrbovi količki ali potaknjenci s pomočjo lesenega potikača ob motozu lepo v vrste pravilno posade, da se med letom sadike, ako potrebno, parkrat vplevejo in se jim zemlja malo porahlja, pa je za prvo leto delo pri kraji. Ta trud pa mlade vrbe uže prvo leto s svojim prirastkom deloma poplačajo, ker, ako je zemlja ugodna, uže v prvem letu do metra in nad meter dolge šibice poženejo. Drugo in naslednja leta pa vrborejec na „vrbišči“ v prvem letu tako gleštanem in obdelovanem skoraj nobenega družega posebnega dela več nima, nego to, da dorastle in dozorele vrbove prirastke ali šibice o pravem času poreže, da mu je kdo ne pouzma.

Dné 4. maja 1883. leta posadilo bilo se je tukaj na prav pripravnem prostoru tikoma ob občinski poti 1558 vrbovih količkov; od teh pridelalo bilo se je prec prvo leto 2170 od 8 do 12 decimetrov dolgih šibic, katere vse skupaj so 14 kilogramov tehtale. Na ravno tem nasadu zrastle bile so pa v preteklem letu vrbe v poganjke od 1½ do nad 3 metre dolge; te dale bodo letos uže kakih 4 do 6 tisoč novih sadik, a bode poleg teh tudi še lepo število šibic za domačo porabo ostalo. Tako dela rudeča pletarska vrba (*Salix viminalis purpurea*). Iz tega se vidi, da vrba brzo dobička donaša in kmalu kruha daje.

Samo po vsej trnovsko-vremški dolini bi lahko na sto in sto tisoč pletarskih vrb rastlo, katere bi poleg malega truda v kratkem času prebivalstvu jako lepih dohodkov dajale in donašale, naj bi se uže prodajale kot pletarsko blago, a še bolj pa, ako bi se doma pletarska obrtnija vpeljala. Vzemimo, da bi se po splošni vpeljavi vrboreje v to dolino potem, ko bi se vrbe še enkrat dobro vrastle na leto le par tisoč kvintalov šibic za pletenje pridelalo in bi se kvintal prilično po 10 gl. prodajal, da bi to celi dolini uže ogromno svoto 20.000 gold. na leto. Ali ni to zapeljiva in vabljava denarna svota? In, koliko bi to vrglo v 10, 20, 30, 60 in še več letih? — Koliko več bi pa vrbe še dobička donašale, ko bi se doma pletarsko ukoristovale!

Se ve da, vsaka nova, če tudi še tako koristna reč, mora iz začetka trdo preskušnjo prebiti, mora se tako rekoč preje v vicah očistiti, kot se ljudstvo za-njo zavzemati in brigati prične. Vse drugače bilo bi pa, ko bi na vrbah prec prvo leto mesto skromnih lističev pa zlata peresca pognala in se razvila; potem bi pa uže urno in ročno koristna reč si tal pridobivala. — Pa, hvala Bogu, ni vse na sploh ravno tako temno, kot bi kdo iz omenjenega posnemati utegnil; so tudi tukaj uže nekatere prav častne in vsega priznanja vredne izjeme, katere si bodo pa upno tudi vedno več vrednih posnemovalcev pridobivale. Slava in javna pohvala takim naprednjakom!

Tudi letos sem prosil sl. c. kr. deželno vlado za nekoliko tisočev vrbovih sadik, kakoršnih upam, da tudi prejmem, da jih med napredne vrborejce te doline razdelim.

Želim pa, da me tudi danes kdo narobe ne ume in napačno ne tolmači, kar se je uže večkrat zgodilo. Ni-

kdar nisem še nobenega „štriha“ iz zlevolje in hudobnega namena koga žaliti ali zaničevati preko papirja potegnil, nego vselej in vse le iz tega namena, da bi se dobra in koristna stvar v kraju vdomačila in razširila, ter da bi se s časom sedanji tužni gmotni položaj v milejšega, boljšega in ugodnejšega spremenil, in pa, da bi domači ljudje tudi enkrat domači kruh jedli, katerega zemlja domača za-nje v sebi še zadosta hrani.

Napredka, in to kraju primerne napredka je pa pri dandanašnjih okoliščinah po vseh krajih in med vsemi stanovi neobhodno potreba, ker brez tega ne more več obstanka biti, in to mi vsak verjeti sme, da ga bode v prihodnje še manj! M. Rant.

Iz Ljubljane. (Deželna postava o spuščanju zasobnih žrebcev), katero je sklenil zadnji deželni zbor kranjski, zadobila je Najvišje potrjenje.

— (Volilce za trgovinsko zbornico v Ljubljani) nujno opozorujemo, da svoje glasovnice podpisane z onimi kandidati, katere narodni volilni odbor priporoča za dotični oddelek, najkasneje jutri dne 12. t. m. določijo ali oddajo pri svojem c. kr. okrajnem glavarstvu, sicer bi smel vsak volilec svojo glasovnico le še 16. dne t. m. od 9. ure zjutraj do 5. ure popoldne osebno oddati v magistratni dvorani v Ljubljani. — Narodni volilci, ne zamudite toraj o pravem času vdeležiti se volitve!

— (Razstava pitane živine) bo na Dunaji na osrednjem živinskem trgu od dne 27. do dne 29. marca.

— (Ubijalci obsojeni.) Porotniki ljubljanski spoznali so tri zatožene, Miheliča, Jelovčana in Bokaliča po obravnavah dne 2. in 4. t. m. hudodelstva uboja krive in sodnija obsodila je vsacega na štiri leta teške in s postom poojstrene ječe. — Žalibog, da te kazni družih rogoviležev ne zadržujejo pripasti ravno v to hudodelstvo. — Kako zabraniti pretepe, ki so redno začetek onim zločinom, in pa pijančevanje, katero redno povod daje pretepom, bila bi pa vendar hvaležna naloga vseh prijateljev našega naroda.

— (Občni zbor banke „Slovenije“ v likvidaciji) sklenil je 4. t. m. ostanek premoženja razun malega preostanka razdeliti tako, da se vsaki še veljavni delnici izplača 7 goldinarjev. Dolgo je sicer trajalo, dokler je prišlo do tega sklepa, zato pa mislimo, da smejo delničarji vsaj sedaj zahtevati, da se jim ta pičli preostanek kar pred izplača. Naj v ta namen izvoljen odsek skrbi, da se dosedajno polževo likvidiranje vsaj zdaj malo hitreje dovrši.

— († Dekan Janez Urbanček) v Trnovem pri Ilir. Bistrici umrl je dne 1. t. m. po kratki, hudi bolezni, v najboljših letih. Pokojni bil je še le eno leto in 5 mesecev na svojem sedanjem mestu, prej pa več let v Krašini, svoj čas pa devet let kaplan v Trnovem. Kako priljubljen je bil pokojni, pričal je najbolj živo sijajen pogreb njegov 3. dne t. m. Rajniki bil je zmiraj tudi zvest narodnjak, zato še posebej na njegovem grobu kličemo: Naj v miru počiva verni sin svojega naroda!

— († Josip Pagliaruzzi), posestnik in poštar v Kobaridu, kot pesnik znan pod imenom „Krilan“, nadepoln rodoljub, umrl je dne 2. t. m. v Kobaridu.

— (Umrl je Viktor Smolé), hišni posestnik v Ljubljani, še le 42 let star, — na Zidanem Mostu pa Vincencij Potočin, poslednje sin te domoljubne družine, v 36 letu starosti. Oba gospoda umrla sta minulo nedeljo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Razprava o državnem proračunu je v svojem rednem teku, v ponedeljek popoldne se je pričela razprava o naučnem ministerstvu in ta se je